

VALEXTRA!!

Inför årets val till riksdagen hade vi en idé. Vi ville prata med någon partipolitiskt aktiv som också arbetade eller hade arbetat med stöd till personer med funktionshinder.

Vi ville hitta en moderat boendestödjare, en sosse som var LSS-handläggare osv. Höra vilka frågor de tyckte var viktiga. Det visade sig vara lättare sagt än gjort. Vi vände oss redan i april till partikanslierna. Som lovade att återkomma. Tiden gick.

Till slut tvingades vi ge efter på kravet att det skulle vara någon som kom från omsorgen från alla partier. Vi fick ta vad som erbjöds. Och det var mest yrkespolitiker.

Vad säger det om politiken? Kan man undra. Och om vår demokrati?

Här kommer nu intervjuer med olika företrädare från riksdagspartierna. Hur de ser på framtidens stöd till personer med funktionshinder. Dessutom har vi bett partierna att presentera tre viktiga frågor.

Nödvändig läsning inför valet 2010!

Maria Korpskog

Maria Lundkvist-Brömster (fp) är riksdagsledamot för Västerbotten och ledamot i socialutskottet. Hon är utbildad socionom, med en tjänst vid socialkontoret i Nordmaling.

– Hur har du arbetat med människor med intellektuell funktionsnedsättning?

– Jag har jobbat med studiecirklar inom omsorgen. Dåförtiden var det med vuxna människor som levte hela sitt liv på institution.

Maria tycker att folkpartiet har en politik som ser till varje individ, att alla har någonting att ge. Det gjorde hennes partival väl förenligt med hennes utbildning och förvärvsarbete. Och frågorna borde synliggöras mer, partiskillnader göras tydliga, tycker hon.

– Brukarna har svårt att skilja partierna från varandra i de här frågorna. Det kan se ut som att alla tycker lika, att alla är lika välvilligt inställda. Jag driver de här frågorna i min personvalskampanj så att alla ska veta vad jag står. Jag är tydlig, jag lyfter frågorna så ofta jag kan. Under våren har vi till exempel arbetat med LSS, bedömningsinstrumentet. Och myndigheterna följer ju inte LSS. Vi vill att man ska skriva in rätt till familj, arbete, sysselsättning i lagen. LSS ska gälla!

– Och under nästa mandatperiod, vad ser du för utmaningar där?

– Det gäller sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Vi vill ha en sysselsättningsgaranti även för människor i personkrets 3.

– Idag får ju fler och fler daglig verksamhet, men det får kosta mindre. Hur ser du på det?

– Kommunerna är dåliga på att betala! Självklart ska den som arbetar ha betalt.

– Jag menade att de dagliga verksamheterna får kosta mindre och mindre per individ.

– Jaha det kände jag inte till, då kommer den här gruppen i kläm på det sättet också. Det är ju en kommunalpolitisk fråga och handlar om hur kommunen prioriterar, men FN:s konvention ska gälla och då bör nog kommunerna tänka om.

Tre viktiga frågor

för personer med funktionshinder

De här tre funktionshindersfrågorna tycker **folkpartiet** är viktigast att driva under kommande mandatperiod:

1 Bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Tillgänglighetsarbetet i Sverige har gått för långsamt. Vi är övertygade om att en skärpt diskrimineringslag skulle vara ett effektivt verktyg för att göra vårt land tillgängligt för alla.

2 Vi försvarar LSS som rättighetslag. Rätten till självbestämmande och delaktighet är centrala för oss. I LSS slås fast att målet ska vara att personer med funktionsnedsättning får möjlighet att leva som andra. Rättspraxis har dock kommit att snäva in tolkningen av LSS på ett oacceptabelt sätt. Vi vill därför förtydliga lagen så att den uttryckligen omfattar arbete, familj och ett jämlikt liv. Detta är också viktigt för att uppfylla FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

3 Öka valfriheten för människor med funktionsnedsättningar. Vi vill tillämpa valfrihetssystem inom daglig sysselsättning, boende, habilitering med mera så att den enskilde själv kan välja den verksamhet som passar honom eller henne. Den enskilde ska ha rätt att välja en verksamhet belägen i en annan kommun.

Margareta Kjellin sitter i Riksdagens socialutskott för moderaternas räkning, men i grunden är hon vårdlärare. Hon har i sitt arbete främst utbildat personal inom omsorgen.

– Hur kom det sig att du valde moderaterna?

– Jag läste olika politiska program och kom fram till att eftersom jag är humanist och har en kristen grundsyn så är det moderaterna som passar mig bäst. Vi ser människan och inte det politiska systemet.

– Har du och partiet tyckt olika någon gång?

– Det är klart att man inte gillar allt i ett parti, det gör ingen. Man driver frågorna framåt och vägen att gå kan ju se olika ut.

– Vilken utmaning ser du inför nästa mandatperiod?

– Jag tycker att vi måste bli bättre på att ta tillvara allas utvecklingspotential, att det är möjligt har t ex Glada Hudikteatern visat. De som är med där har ju genomgått en enorm utveckling. Alla ska kunna arbeta efter sin förmåga. Det är inte alltid lyckligt att slentrianmässigt sätta folk i daglig verksamhet. Det skapar inlåsningseffekter. Om man utforskar andra möjligheter kanske andra saker öppnar upp sig.

Lars Granberg är socialdemokratisk ledamot i Socialutskottet. Han har en yrkesbakgrund som pappersindustriarbetare och har egen, vardaglig erfarenhet av omsorgsarbete som förälder till två barn med Cystisk fibros. Han har dessutom skrivit en rapport avseende hela handikappolitiken, som från socialdemokraternas sida ligger till grund för de uppgörelser man gjort med de rödgröna:

– Resultatet kommer att presenteras någon gång under valrörelsen.

Lars Granberg ser stora utmaningar på funktionshinderområdet, ett politikområde som han anser varit styvmoderligt behandlat under lång tid, inte enbart under den senaste mandatperioden.

– Det är till exempel problem med boenden ute i kommunerna. Kommunerna har en benägenhet att ligga och dra på beslut om boenden som måste byggas. De har behandlat folk illa. Och talar vi om människor med psykiska funktionsnedsättningar så är deras behov helt undanträngda. Vi har en allmän debatt om sysselsättning nu, men då handlar det alltid om folk som är helt friska.

Tre viktiga frågor

för personer med funktionshinder

De här tre funktionshindersfrågorna tycker **socialdemokraterna** är viktigast att driva under kommande mandatperiod:

- 1** Jobb. Alla människor ska ha möjlighet att arbeta. De som har stora svårigheter att få ett arbete måste ha samhällets stöd och anpassade arbetsformer. För att kunna ta tillvara arbetsförmåga hos personer med t.ex. funktionsnedsättningar som inte bedöms kunna få arbete på den ordinarie arbetsmarknaden vill vi utveckla en utvidgad arbetsmarknad. Nuvarande system med lönebidragsanställning kan ses över och utvecklas. En grupp som skulle behöva komma ifråga för nya insatser är yngre med funktionsnedsättningar, vilka idag ofta hänvisas till ett liv utan arbete och lön.
- 2** Skolan. Att kunna ge rätt stöd i skolan så att alla får den hjälp de behöver för att klara skolan. Det handlar bland annat om att ge elever med neuropsykiatrisk problematik tillgång till rätt stöd.
- 3** LSS. Att slå vakt om LSS-reformens intentioner och ge möjligheter för individer med stora behov stöd och möjligheter att styra sitt liv och sin vardag.

Tre viktiga frågor för personer med funktionshinder

De här tre funktionshindersfrågorna tycker **moderaterna** är viktigast att driva under kommande mandatperiod:

- 1** Vi arbetar för att alla människor ska ha möjligheten att delta i samhället utifrån vars och ens individuella förutsättningar. Den som har en funktionsnedsättning ska ges möjligheten att delta i arbetslivet utifrån sina egna förutsättningar.
- 2** Det finns en rad olika insatser som syftar till att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att komma in på arbetsmarknaden. Här kan nämnas stöd till arbetshjälpmedel och personligt biträde, skyddad anställning, utvecklings- och trygghetsanställningar med mera. Arbetsförmedlingen behöver intensifiera arbetet med att få fler personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i arbete.
- 3** För den grupp som på grund av funktionsnedsättning inte har möjlighet att delta i arbetslivet över huvud taget vill vi öka möjligheterna att få en meningsfull daglig sysselsättning.

Kenneth Johansson (c) är ordförande i Riksdagens socialutskott och socionom. Under många år hade han nära kontakt med handikappomsorgen genom sitt arbete i socialnämnden i Falu kommun.

– I samband med att omsorgen gick över från landsting till kommun var jag mycket engagerad i detta.

Under mandatperioden som gått har Kenneth Johansson genom sitt arbete som LSS-kommitténs ordförande varit mycket engagerad i omsorgspolitik.

– Nu har vi beslutat i Riksdagen att rättighetslagstiftningen ligger fast. Vi har därmed inlett arbetet med att kvalitetssäkra LSS.

Utmaningen inför nästa mandatperiod ligger i att få diskrimineringslagstiftningen kompletterad med formuleringar runt att bristande tillgänglighet också ska utgöra en grund för diskriminering.

– Vi har också gett Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla daglig verksamhet i kommunerna. För detta har vi anslagit 105 miljoner fördelat på 3 år. Det ska se till att verksamheten förbättras.

Tre viktiga frågor för personer med funktionshinder

De här tre funktionshindersfrågorna tycker **centerpartiet** är viktigast att driva under kommande mandatperiod:

- 1** Särskolan måste präglas av valfrihet och fokus på elevens bästa. Det viktigaste för oss är att särskolan är en integrerad del av den vanliga skolan och vi jobbar för detta. Särskolan får inte bli en isolerad värld utanför den "vanliga" världen.
- 2** Vi vill att rätten till daglig verksamhet ska utökas så att den även omfattar personer med psykiska funktionsnedsättningar. Vi anser också att det är mycket viktigt att en person inte automatiskt anses sakna arbetsförmåga även om man har rätt till daglig verksamhet. Ordinarie arbetsmarknaden kommer först, om det är möjligt.
- 3** Det ska finnas flexibilitet i boendet så att den som har en funktionsnedsättning kan hitta ett boende som passar just den. Gruppboende är ofta bra men passar inte alla och eget boende med assistans kan ibland kännas ensamt. Vi tror att det kan behövas fler lösningar för att matcha individuella behov.

Kjell Stjernholm är teaterchef vid Moomsteatern i Malmö och kandiderar för miljöpartiets räkning till riksdag och kommunfullmäktige. Tidigare ville han inte engagera sig partipolitiskt, han var rädd att det skulle göra att hans teater uppfattades som politiskt styrd. Men idag är det inte längre någon risk, menar han, därför har han nu valt Miljöpartiet, som har värderingar som ligger nära hans egna:

– Det hållbara samhället har sin grund i hur vi väljer att behandla människor. Jag har upptäckt massor av strukturell diskriminering under mina år med arbete med människor med intellektuella funktionshinder. Så jag har engagerat mig politiskt för att ta reda på om det är rätt väg för att komma tillrätta med detta.

– *Har du åsikter där du och Miljöpartiet skiljer er åt?*

– Jag tycker att i det förändringsarbete som har pågått vad gäller personlig assistans, där borde partiet ha protesterat på ett tydligare sätt. Assistansreformen handlar faktiskt om att få leva sitt liv, inte om att få hjälp med att få på eller av brallorna!

Under nästa mandatperiod ser Kjell Stjernholm utestängningen från arbetsmarknaden som den största utmaningen.

– Den är en katastrof. Och jag tycker också att det är jättebra att skolinspektionen nu ska undersöka inskrivningen till särskolan.

Vänsterpartiet

Elina Linna är sedan 2002 riksdagsledamot för vänsterpartiet. Hon sitter i socialutskottet. Sin yrkesbakgrund har hon inom psykiatri, som sjuksköterska, samt som vårdlärare.

– *Har ditt yrkesval påverkat dig i ditt partival?*

– Ja, jag ser ett tydligt samband mellan yrkesval och partival. Jag har min bakgrund i 60- och 70-talets vänsterrörelse. När jag arbetade på Beckomberga läste jag journaler på helgerna, när det var lugnare, och slogs av vilken skillnad det var mellan folk som hade resurser och kunde tala för sig och de andra. Jag ville att vården skulle vara mer rättvis och jämlik. Klassanalysen avgjorde så att säga både partival och yrkesval. På 70-talet var jag med och öppnade en låst avdelning, den s k Stormen, på Beckomberga. Där satt också människor med utvecklingsstörning. Jag minns särskilt en kvinna som hade varit inlåst i många år, hon flyttade sedan till Örebro. Hon gick direkt från den låsta avdelningen till ett bra gruppboende. Vilken skillnad i livskvalitet!

– *Vilka frågor kommer vara viktiga nästa mandatperiod?*

– Jag är oroad över att regeringen inte tagit ett helhetsgrepp över LSS-utredningens förslag. Redan innan regeringen lade fram någon proposition, gav man signaler till myndigheter om att spara pengar. Det har lett till misslyckanden, som t ex bedömningsinstrumentet. Detta i sin tur ledde till bedömningar och beslut som strider mot intentionerna med lagen. Den finaste lagen någonsin kanske riskerar att krackelera. Många riskerar att få sämre stöd och då ger vi inte personer med funktionsnedsättningar möjlighet att leva som andra. Något som vi politiker ändå är överens om.

En annan grupp som är viktig för Elina Linna är människor med psykiska funktionsnedsättningar. Hon menar att de har glömts bort.

Tre viktiga frågor

för personer med funktionshinder

De här tre funktionshindringsfrågorna tycker **vänsterpartiet** är viktigast att driva under kommande mandatperiod:

- 1** Utveckla möjligheterna till daglig verksamhet och vägarna till arbete.
- 2** Minska fattigdomen inom gruppen. De som inte kan få arbete får mycket låg inkomst hela livet och regeringen blundar helt för problemet. Sjuk- och aktivitetsersättning måste höjas. Avgifter måste ses över, bland annat när det gäller boenden. Ett samordnat högkostnadsskydd behöver införas.
- 3** Öka möjligheterna att leva som andra på fritiden. Kommunerna behöver få mer resurser för att kunna utveckla verksamhet.

Tre viktiga frågor

för personer med funktionshinder

De här tre funktionshindersfrågorna tycker **miljöpartiet** är viktigast att driva under kommande mandatperiod:

- 1** Vi driver frågan om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.
- 2** Vi vill se över hur problemen ser ut på området daglig verksamhet/sysselsättning/arbete för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Personer som i dagsläget har daglig verksamhet, men vill och kan ha en annan anpassad arbetssituation med lön ska kunna få stöd att hitta en sådan. Omvänt ska personer i daglig verksamhet inte pressas till att delta i produktion eller arbetssituation när de inte mår väl av det och mot sin vilja. Det finns exempel på båda. Individens behov ska vara i fokus och principen ska vara att inga dörrar ska stå stängda.
- 3** Att se över hur den ekonomiska utsattheten ser ut hos gruppen / delar av gruppen för eventuella förslag till åtgärder. Det kan t ex skilja sig avsevärt för dem som bor i gruppboenden i förhållande till dem som bor själva.

Kristdemokraterna

Tre viktiga frågor

för personer med funktionshinder

De här tre funktionshindersfrågorna tycker **kristdemokraterna** är viktigast att driva under kommande mandatperiod:

- 1** Behovet av attitydförändring. För att åstadkomma det krävs kunskap och att få möta personer med funktionsnedsättning. LSS-reformen är ett viktigt verktyg för att vi ska kunna mötas ute i samhället.
- 2** Ökad tillgänglighet. För personer med intellektuell funktionsnedsättning handlar det främst om tillgång till tekniska hjälpmedel som underlättar vardagen och information som är enkel och tillgänglig för alla.
- 3** Möjlighet till arbete och delaktighet. Vi måste bygga vidare på den positiva trend vi ser idag, när exempelvis ICA, MAX, Sodhexo och andra företag har anställt personer via Samhall. Med ökade anslag till bl a lönebidrag, arbetsplats hjälpmedel och personliga ombud stärks möjligheterna att få ett arbete utifrån de egna förutsättningarna. Vi vill ha kvar stimulansmedel för socialt företagande, dels till företagande, typ Fountain house, dels till kommuner som skapar verksamheter inom området.

Margaretha Åkerberg är sjuksköterska, och vårdlärare. I höstens val är hon toppkandidat för kristdemokraterna i Stockholms Läns Landsting. Sin bakgrund har hon i arbetet med hjärn- och ryggmärgsskadades rehabilitering. När hon en gång i tiden valde parti blev det (kd), främst för familjepolitikens skull.

Under nästa mandatperiod ser hon en utmaning i att förbättra villkoren för äldres rehabilitering:

– Om man skadar sig när man är runt 70–75 år är det njuget med möjligheten till rehabilitering. Man bara snurrar runt i systemet. Även om man har svårt att förstå kan man ändå använda sig av bilder och musik i rehabiliteringsarbetet. Det finns nästan alltid någonting som alla kan göra, bassångsträning och musikerterapi är fantastiska metoder. Minnen sitter också i musklerna och där kan vi få kontakt med dem igen.

Hur ska framtidens stöd till personer med funktionshinder se ut? Kom med på årets

intradagar 27–28 september

Möt Majgull Axelsson, Elisabeth Olin, Bibbi Ringsby Jansson, Bo Kahnberg, Maud Deckmar, Magnus Tideman, Karin Jöreskog, Erik Tillander, Stefan Ilstedt, Karl Grunewald, Alfa, Kulturlabbet m fl. Platser finns kvar! Anmälan senast 15/9 till: intradagarna@fub.se (mer info: www.intra.info.se)